

2432...

JUGOSLOVENSKA NACIONALNA KOMISIJA ZA TOPOLU

RADOVI
NA ISTRAŽIVANJU TOPOLA

1

BEOGRAD

1 9 6 0

Šumarstvo i drvena industrija su tesno povezane privredne grane koje danas, u periodu izgradnje socijalizma u našoj zemlji imaju značajnu ulogu; šumsko zemljište zauzima 41% površine Jugoslavije, u drvena industrija, prerađujući domaću sirovinu, zapošljava oko 15% ukupnog radništva zaposenog u industriji.

U vezi sa relativno dugim proizvodnim periodom i zavisnošću od prirodnih uslova, pred našim šumarstvom se javljaju nekoliko krupnih i odgovornih zadataka. Najvažniji je, svakako, taj da i u budućnosti podmiri narasle potrebe u drvnim proizvodima odnosno održi korak sa intenzivnim razvojem nacionalne privrede, uz ispunjavanje svoje uloge čuvara zemljišta, regulatora vodnog režima i klime.

Ako se, kroz dve-tri decenije, želi dostići današnja potrošnja glavnih drvnih proizvoda po jednom stanovniku, privredno razvijenih zemalja, potrebno je udvostručiti godišnju sečivu masu drveta u našoj zemlji. Postojeće šume ne mogu odgovoriti ovome neizbežnom zadatku. Potrebno je preduzeti obimne i složene mere, da se njihov proizvodni kapacitet ne samo poveća, već u do glednom vremenu udvostruči.

Jedan od načina povećanja proizvodnosti naših šuma je unošenje i stvaranje brzorastućih vrsta, kultivara i klonova i njihov uzgoj u intenzivnim kulturama, plantažama.

Među brzorastućim vrstama umerenih geografskih širina prvo mesto po značaju pripada topolama, odnosno rodu *Populus*. Njihova brzina rasta, mnogostruka upotrebljivost drveta, ekološka plastičnost, vegetativno razmnožavanje, dvodomost, relativna lakoća hibridizacije i oplemenjivanja i neke druge osobine — učinile su ih prvorazrednim objektom nauke i prakse.

Retke su drvenaste vrste ili rodovi, čiji je značaj tako visoko ocenjen u međunarodnim razmerama, kao što je to slučaj sa topolama; godine 1947 osnovana je u Parizu Međunarodna komisija za topolu, sa zadatkom da unapređuje istraživanje, gajenje i pravilno korišćenje topola.

Kao i u mnogim drugim zemljama i kod nas je 1956 godine osnovana Jugoslovenska nacionalna komisija za topolu sa sličnim zadatkom u našim specifičnim prirodnim i socijalno-ekonomskim uslovima.

Među brojnim zadacima Jugoslovenske nacionalne komisije za topolu i pojedinih republičkih komisija za topolu, jedan od najvažnijih je organizovanje i pomoć istraživačkoj službi na polju proučavanja svih problema u vezi sa topolama. Upravo preko topola naše zaostalo šumarstvo, koje za razliku od poljoprivrede još uvek operiše sa divljim, neoplemenjenim biljkama, treba da izađe na široki put intenzivne proizvodnje. Stvoriti nove kulturne, oplemenjene, daleko produktivnije, otpornije i kvalitetnije drvenaste biljne oblike — predstavlja primarni i najveći zadatak lignikulture. Taj kvalitativni skok, svakako najveći u istoriji šumarstva uopšte, može biti izvršen samo moćnim oružjem svakoga napretka — naukom, pomognutom i stimuliranom svakodnevnom praksom.

SADRŽAJ — SOMMAIRE

Dr Branislav Jovanović

Ing. Aleksandar Tucović

Taksonomska proučavanja jasike, odnosno t. zv. Bahofenove topole na Deliblatskoj Peščari. — Taxonomische Untersuchungen der Zitterpappel (*P. tremula* L) beziehungsweise der sogenannten Bachofenspappel in Deliblatski Pesak — — 5

Ing. Ivo Herpka

Hibridizacija i selekcija topola. — Hybridation et selection des peupliers — — — — — 43

Dr Branislav Jovanović

Ing. Aleksandar Tucović

Zapažanja o dejstvu jonizujućeg zračenja na seme nekih eurameričkih topola. — Les observations, relatives a l'effet du rayonnement ionisant sur semences certaines peupliers euraméricains — — — — — 59

Dr Slavčo Džekov

Odomaćena piramidalna topola u NR Makedoniji *P. Pannonica* Kit. sin. *P. thevestina* Dode, *P. thracia* Dode. — Von der in VR Mazedonien eingebürgerten Pyramidenpappel *Populus pannonica* Kit, syn. *P. thevestina* Dode, *P. thacia* Dode 89